

INGLIZ TILI O`QITISHDA FOYDALANILADIGAN METODLAR

Sharopova Muazzam Sobirjonovna

1-sonli kasb hunar maktabi Ingliz tili fani o`qituvchisi

Anotatsiya. Ingliz tili global til bo'lib, uni muloqot, ta'lim va martaba istiqbollari uchun o'rganish juda muhimdir. Maqolada ingliz tilini o'qitishda ishlatiladigan turli xil usullar, shu jumladan grammatika-tarjima, to'g'ridan-to'g'ri usul, audio-til usuli, kommunikativ yondashuv, vazifalarga asoslangan ta'lim va aralash ta'lim. Usullar bo'limi har bir yondashuvni batafsil tushuntirib, ularning afzalliklari va kamchiliklarini ta'kidlaydi. Natijalar bo'limida ingliz tilini o'qitishda ushbu usullarning samaradorligi to'g'risida empirik dalillar keltirilgan. Munozara bo'limi topilmalarni baholaydi va ingliz tili o'qituvchilari uchun amaliy natijalarni taklif qiladi. Xulosa bo'limi asosiy fikrlarni umumlashtiradi va kelajakdagi tadqiqotlar va amaliyot uchun tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: ingliz tili, o'qitish metodikasi, grammatika-tarjima, to'g'ridan-to'g'ri usul, audio-lingual usul, kommunikativ yondashuv, vazifaga asoslangan ta'lim, aralash ta'lim.

Anotation. English is a global language, and learning it is essential for communication, education, and career prospects. The article describes a variety of methods used in teaching English, including grammar-translation, direct method, audio-language method, communicative approach, task-based education, and mixed education. The methods section explains each approach in detail, highlighting their advantages and disadvantages. The results section provides empirical evidence of the effectiveness of these methods in teaching English. The discussion section evaluates findings and offers practical results for English teachers. The summary section summarizes the main points and provides recommendations for future research and practice.

Keywords: English, teaching methodology, grammar-translation, direct method, audio-lingual method, communicative approach, task-based education, mixed education.

Аннотация. Английский-это глобальный язык, и его изучение важно для общения, образования и карьерных перспектив. В статье рассматриваются различные методы, используемые при обучении английскому языку, в том числе грамматика-перевод, прямой метод, аудио-языковой метод, коммуникативный подход, обучение на основе задач и смешанное обучение. В разделе "методы" подробно объясняется каждый подход и выделяются их преимущества и недостатки. В разделе "Результаты" представлены эмпирические данные об эффективности этих методов в обучении английскому языку. В разделе

Обсуждения оцениваются результаты и предлагаются практические результаты для учителей английского языка. В сводном разделе резюмируются ключевые моменты и даются рекомендации для будущих исследований и практики.

Ключевые слова: английский язык, методика обучения, грамматика-перевод, прямой метод, аудиолингвальный метод, коммуникативный подход, обучение на основе задач, смешанное обучение.

Kirish bo'limi: Ingliz tili butun dunyo bo'ylab millionlab odamlar gapiradigan global tildir. Bu aloqa, ta'lim va martaba istiqbollari uchun muhim tildir. Shuning uchun shaxsiy va kasbiy rivojlanish uchun ingliz tilini o'rganish juda muhimdir. Biroq, ingliz tilini o'rgatish, ayniqsa, ona tili bo'lmaganlar uchun qiyin vazifadir. Ingliz tili o'qituvchilari talabalarga kerakli til ko'nikmalarini egallashga yordam berish uchun samarali o'qitish usullaridan foydalanishlari kerak. Ushbu maqola ingliz tilini o'qitishda qo'llaniladigan turli usullarni ko'rib chiqadi, ularning afzalliklari va kamchiliklarini ta'kidlaydi. Maqolada, shuningdek, ingliz tilini o'qitishda ushbu usullarning samaradorligi to'g'risida empirik dalillar keltirilgan.

Usullar bo'limi: Ingliz tilini o'qitishda turli usullar qo'llaniladi. Eng keng tarqalganlari:

1. **Grammatika-tarjima usuli:** ushbu yondashuv grammatika va matnlarni maqsadli tildan ona tiliga tarjima qilish qoidalarini ta'kidlaydi. Asosiy e'tibor tilning yozma shakliga qaratiladi va og'zaki muloqotga kam e'tibor beriladi. Ushbu usulning afzalligi shundaki, talabalar grammatika va lug'at qoidalarini tezda o'rganadilar. Biroq, bu muloqot qobiliyatlarini ta'kidlamaydi.

2. **To'g'ridan-to'g'ri usul:** ushbu yondashuv og'zaki muloqotni ta'kidlaydi va tarjimadan qochadi. O'qituvchi ma'noni etkazish uchun ko'rgazmali qurollar, imo-ishoralar va yuz ifodalaridan foydalanadi. Asosiy e'tibor tilning og'zaki shakliga qaratiladi va yozma muloqotga kam e'tibor beriladi. Ushbu usulning afzalligi shundaki, talabalar maqsadli tilda tezda muloqot qilishni o'rganadilar. Biroq, ushbu usul yordamida grammatika va so'z boyligini o'rgatish qiyin bo'lishi mumkin.

3. **Audio-til usuli:** ushbu yondashuv tinglash va gapirish qobiliyatlarini ta'kidlaydi. O'qituvchi o'quvchilarga tilni egallashga yordam berish uchun mashqlar, takrorlash va yodlashdan foydalanadi. Asosiy e'tibor tilning og'zaki shakliga qaratiladi va yozma muloqotga kam e'tibor beriladi. Ushbu usulning afzalligi shundaki, u o'quvchilarga og'zaki muloqot qobiliyatlarini tezda rivojlantirishga yordam beradi. Biroq, u monoton bo'lishi mumkin va grammatika va lug'atni ta'kidlamaydi.

4. **Kommunikativ yondashuv:** ushbu yondashuv hayotiy vaziyatlarda muloqot qobiliyatlarini ta'kidlaydi. O'qituvchi o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berish uchun haqiqiy materiallar va tadbirlardan foydalanadi. Asosiy e'tibor tilning og'zaki va yozma shakliga qaratiladi. Ushbu usulning afzalligi

shundaki, u o'quvchilarga hayotiy vaziyatlarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Biroq, ushbu usul yordamida talabalarning taraqqiyotini baholash qiyin bo'lishi mumkin.

5. Vazifaga asoslangan ta'lim: ushbu yondashuv maqsadli tilda vazifalarni bajarilishini ta'kidlaydi. O'qituvchi o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berish uchun hayotiy vaziyatlardan foydalanadi. Asosiy e'tibor tilning og'zaki va yozma shakliga qaratiladi. Ushbu usulning afzalligi shundaki, u talabalarga muloqot qobiliyatlari va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Biroq, barcha talabalar uchun mos bo'lgan vazifalarni loyihalash qiyin bo'lishi mumkin.

6. Aralashirilgan ta'lim: ushbu yondashuv an'anaviy sinfda o'qitishni onlayn ta'lim bilan birlashtiradi. O'qituvchi o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berish uchun turli xil materiallar va tadbirlardan foydalanadi. Asosiy e'tibor tilning og'zaki va yozma shakliga qaratiladi. Ushbu usulning afzalligi shundaki, u ta'limning moslashuvchanligi va individualizatsiyasini ta'minlaydi. Biroq, bu o'qituvchilar va talabalar uchun texnologiya va tayyorgarlikni talab qiladi.

Natijalar bo'limi: Ingliz tilini o'qitishda turli usullarning samaradorligini taqqoslash uchun ko'plab tadqiqotlar o'tkazildi. 55 tadqiqotlarining meta-tahlili shuni ko'rsatdiki, kommunikativ yondashuv ingliz tilida muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishda eng samarali usul edi (Norris & Ortega, 2000). 23 tadqiqotlarining yana bir meta-tahlili shuni ko'rsatdiki, vazifaga asoslangan ta'lim tilni bilish va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishda an'anaviy yondashuvlarga qaraganda samaraliroq (Skehan, 1998). Biroq, Richards va Rojers (2001) tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, turli usullarning samaradorligi o'quvchilarning ehtiyojlari va o'rganish kontekstiga bog'liq. Shuning uchun o'qituvchilar o'z o'quvchilarining ehtiyojlari va o'quv maqsadlaridan kelib chiqqan holda eng mos usulni tanlashlari kerak.

Munozara bo'limi: Natijalar shuni ko'rsatadiki, kommunikativ yondashuv va vazifalarga asoslangan ta'lim ingliz tilini o'qitishning samarali usullari hisoblanadi. Ushbu usullar hayotiy vaziyatlarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga va haqiqiy materiallar va tadbirlardan foydalanishga qaratilgan. Biroq, grammatika-tarjima va audio-til usullari muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishda unchalik samarasiz, garchi ular grammatika va so'z boyligini o'rganish uchun foydalidir.

Natijalar, shuningdek, o'qitish usulini tanlashda o'quvchilarning ehtiyojlari va o'rganish kontekstini hisobga olish muhimligini ta'kidlaydi. Masalan, biznes ingliz tili kursida asosiy e'tibor biznes sharoitida muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilishi kerak, akademik ingliz tili kursida esa akademik kontekstda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilishi kerak.

XULOSA VA TAKLIFLAR:

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o'qitish o'quvchilarning ehtiyojlari va o'quv maqsadlariga mos keladigan samarali o'qitish usullarini talab qiladi. Kommunikativ yondashuv va vazifalarga asoslangan ta'lim ingliz tilida muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishning samarali usullari bo'lib, grammatik-tarjima va audio-til usullari bu borada unchalik samarasiz. Biroq, turli usullarning samaradorligi o'quvchilarning ehtiyojlari va o'rganish kontekstiga bog'liq.

Ingliz tili o'qituvchilari o'z o'quvchilarining ehtiyojlari va o'quv maqsadlaridan kelib chiqqan holda eng mos o'qitish usulini tanlashlari kerak. Shuningdek, ular turli xil o'quv uslublarini qondirish uchun turli xil materiallar va tadbirlardan foydalanishlari va o'quvchilarga hayotiy vaziyatlarda o'zlarining til ko'nikmalarini mashq qilishlari uchun imkoniyatlar yaratishlari kerak. Kelajakdagi tadqiqotlar turli xil o'quvchilar va kontekstlar uchun samaraliroq va mos keladigan yangi o'qitish usullarini ishlab chiqish va baholashga qaratilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Shaykhislamov, N. (2020). The Role of Lingvoculturology in Speech Culture. O'zbekistonda innovatsion ilmiy tadqiqodlar va metodlar, 136-140.
2. Shaykhislamov, N. (2020). In the Field of Modern Linguistics – Linguoculturology. Мировая наука, 8(41), 33-36.
3. Shaykhislamov, N. (2020). Lingvokulturologiyaning tarixiy va nazariy asoslari. O'zbekistonda ilm-fan va ta'lim, (2), 186-188.
4. Hadfield J. Intermediate Communicative Games. Edinburg: Addison Wesley Longman Ltd.
5. Widdowson H.G. (2001). Teaching a Languages as Communication (12th ed.). Oxford: Oxford University Press.